

opusdei.org

Vrlo ljudski, vrlo božanski (XII): Što je stvarno važno

Izazov biti siromašan duhom dok živiš usred svijeta.

30.07.2022.

Ponoć se bliži. Prije nekoliko sati buka gužve na ulicama se stišala i ljudi su se vratili kući. Sada vlada tišina. Spori koraci mlade Nazarećanke, vidno trudne, jedini su zvuk koji se čuje. Drži se za muževu ruku dok hoda. Umorni od svog dugog putovanja, traže u mraku štalu

koja im je ponuđena da provedu noć. Božji Sin će se uskoro roditi na zemlji. Onaj koji može učiniti sve organizirao je da se to dogodi na mjestu gotovo bez skloništa.

"Božanska Riječ je dijete, što doslovno znači 'nesposoban govoriti'. I božanska Riječ postala je 'nesposobna govoriti'... Tko bi to očekivao? Doživjeti Božić znači dopustiti sebi da se uzdrmate njegovom iznenađujućom novošću. Isusovo rođenje ne nudi ohrabrujuću udobnost uz vatru, već božansko drhtanje koje trese povijest.«^[1]

Iako je s vremenom sjećanje na štalu u Betlehemu poprimilo auru toplog i gostoljubivog mjesta, vrlo vjerojatno nije bilo tako toplo kao što zamišljamo. Što nam je Bog pokušavao reći svojim izborom ove scene koju svake godine predstavljamo u svojim domovima? Te su noći Josip i Marija dijelili blago siromaštva. Isusovi roditelji bili su

oslobođeni svega što bi moglo zasjeniti pravo bogatstvo koje će primiti. Budući da je mogao odabrati bilo koje mjesto, bilo koju stvorenu utjehu, Stvoritelj je odlučio biti lišen svega kako bi nam pokazao što je doista važno.

Kraljevstvo pripada siromašnima

„Osiguravamo sve, osim lijepog vremena i prave ljubavi." Ovaj znak nalazi se na ulazu u osiguravajuće društvo u gradu u kojem se vrijeme često mijenja. Ako ne možemo biti sigurni kakvo će vrijeme biti sutra, kako možemo jamčiti naklonost druge osobe u budućnosti. Nikakva količina novca ne može prisiliti nekoga da nas iskreno voli. Mogli bismo čak postati malo nervozni razmišljajući o tome, jer ovdje ne možemo postići sigurnost koju doživljavamo u drugim područjima našeg života. Ali moramo odlučiti živjeti s ovom „marginom pogreške".

Preokupacija da budemo u potpunoj kontroli blokira svaki pokušaj da volimo i da budemo voljeni; onemogućuje postizanje jednostavne, ali snažne sreće onih koji slobodno daju i primaju. *Blago siromašnima duhom, jer njihovo je kraljevstvo nebesko* (Mt 5, 3): Tako Isus započinje Propovijed na gori. Naš Gospodin nudi sreću, na zemlji i na nebu, onima koji svoju sigurnost i bogatstvo stavljaju u Boga.

Vrlina siromaštva – koja nije isto što i materijalno siromaštvo koje nas Crkva potiče da pokušamo ublažiti – dio je umjerenosti. To je raspoloženje koje moderira, stavlja na pravo mjesto naš odnos s dobrim stvarima koje je Bog stvorio. Siromašni u srcu posjeduju i uživaju u materijalnim stvarima, a da ih one ne posjeduju; odbijaju staviti svoju sigurnost u akumulaciju robe. Bore se protiv tendencije da svi živimo kao da naša sreća ovisi prije svega o onome što

posjedujemo. Isus nas snažno upozorava: *Jao vama koji ste bogati.* (Lk 6, 24).

Nakon što je tijekom mnogih godina razgovarao sa svim vrstama ljudi, sveti Josemaría je rekao: »Kada čovjek pokuša graditi svoju sreću isključivo oko stvari ovoga svijeta, a u tome sam svjedočio nekim stvarnim tragedijama, on izopačuje njihovu pravilnu uporabu i uništava poredak koji je Stvoritelj tako mudro uspostavio. Kao posljedica toga, srce ostaje tužno i nezadovoljno. Počinje slijediti putove koji dovode do vječne nesreće." ^[2] Vrlina siromaštva omogućuje nam da shvatimo koliko su prolazni materijalni „vrijednosni papiri" i koliko su površne utjehe koje ne uspijevaju doseći dubine našeg srca. Siromaštvo duha omogućuje nam, na kraju, istinsko uživanje u svijetu, jer povezuje naše srce s onim što je jednostavno – s ljudima, s Bogom, sa svime što može

biti predmet kontemplacije i što tako zadovoljava najdublje želje našeg srca.

Tijekom posjeta siromašnoj četvrti u Rio de Janeiru 1980. godine, upitao je sveti Ivan Pavao II: „Nije li pravo značenje 'siromašnog duha' 'osoba otvorena drugima', to jest Bogu i bližnjemu? Nije li istina da ovo blaženstvo o 'siromašnima duhom' istovremeno sadrži upozorenje i optužbu? 'Jao vama': ovaj izraz može zvučati ozbiljno i prijeteće, osobito na usnama onoga Krista koji je obično govorio tako ljubazno i nježno." ^[3]

Grijeih je iskrivio našu želju za imovinom, i kao rezultat toga naš odnos sa stvorenim dobrima lako se može deformirati. Čežnja za posjedovanjem možda je pojačana kulturom u kojoj je ekonomska vrijednost - koja se odražava u nečijem društvenom statusu i slici u

očima drugih - postala krajnji izvor vrijednosti. Naša kultura nastoji usaditi uvjerenje da su prosperitet i udobnost ključ sreće. Pa ipak, svi shvaćamo da se istinska radost osobe preciznije mjeri dubinom i autentičnošću njezina odnosa s drugima. To je bogatstvo siromašnih u srcu. Nasuprot tome, usamljenost nekoga tko živi okružen luksuzom često se može smatrati dramatičnim siromaštvom.

Sklad koji svaka osoba mora pronaći

Godine 1968., tijekom intervjua o mjestu žena u društvu, novinarka je pitala svetog Josemaríju o vrlini siromaštva - posebno o tome kako ga dobro živjeti u vlastitom domu i kako ga prenijeti drugima. Njegov odgovor započinje vrlo snažnom izjavom: „Oni koji ne vole i ne prakticiraju vrlinu siromaštva nemaju Kristov duh. To vrijedi za sve. Za pustinjaka

koji se povlači u pustinju; i za običnog kršćanina koji živi među svojim bližnjima." ^[4] I pustinjač i osoba koja živi usred svijeta pozvani su živjeti vrlinu siromaštva autentičnim kršćanskim duhom. No, iako je lako vidjeti kako se netko tko se „povuče u pustinju“ može odvojiti od materijalne imovine, kako netko tko živi usred svjetskih dobara doista može biti siromašan? Koji se model može slijediti?

Sveti Josemaría nastavlja identificirati dva aspekta našeg odnosa s materijalnim stvarima: dva naizgled suprotna pola koja treba pomiriti. S jedne strane, potreba za „istinskim siromaštvom, koje se primjećuje i osjeća i sastoji od određenih stvari. To siromaštvo treba biti ispovijedanje vjere u Boga i znak da srce nije zadovoljno stvorenim stvarima i teži Stvoritelju.“ S druge strane, važnost prirodnosti s kojom bi kršćanin

trebao biti „još jedan među svojim bližnjima, dijeleći njihov način života, njihove radosti i sreće, radeći s njima, ljubeći svijet i sve dobre stvari koje u njemu postoje; koristeći sve stvorene stvari za rješavanje problema ljudskog života." ^[5] Ovdje jasno vidimo izazov siromašnosti duhom u sredini svijeta: biti odvojen od materijalnih stvari dok ih volimo kao darove od Boga koji će se dijeliti s našim bližnjima. Ali ostaje pitanje: gdje nalazimo smjernice za taj pothvat?

Ako gledamo Kristov život u Evanđeljima, ne vidimo ga da išta čini bez materijalnih dobara. Umjesto toga vidimo ga, dok nije ni bogat ni siromašan, kako koristi ta dobra na uravnotežen, čestit, savršen način. Isus je bio poznat u svom selu jer je zarađivao za život svojim radom uz oca (*npr.* Imao je dobru tuniku; neki su ga čak optužili da je proždrljivac i pijanac; pozvao je

dobrostojeće ljude – Mateja, Zakeja, Josipa iz Arimateje i druge – da otvore svoja srca Božjem kraljevstvu). Ipak, Isus jasno pokazuje posebnu ljubav, kako u svom svakodnevnom djelovanju, tako i u propovijedanju, prema onima koji materijalno nisu imali ništa. Ukazuje na primjer siromašne udovice i njezin odnos s Bogom, za razliku od bogatih (npr. On govori o prisposobi o jadniku Lazaru koji je primljen u krilo Abrahamovo, dok bogataš koji mu je bio susjed ostaje vani; jasno kaže da *je devi lakše proći kroz oko igle nego bogatašu ući u kraljevstvo Božje* (usp. Mt 19, 24). Savjetuje svojim učenicima kada ih šalje na poslanje da ne ponesu ništa suvišno sa sobom (npr. i on sam je rođen u tuđoj štali i bit će pokopan u grobnici druge osobe.) Isus živi bez materijalnih veza i istodobno uživa u stvorenim dobrima. Ne radi se o balansiranju, nestabilnom kompromisu između dvije krajnosti,

već o lijepom skladu – skladu koji vidimo u Isusu.

Ali ne postoje univerzalni recepti: „Postizanje sinteze između ova dva aspekta u velikoj je mjeri osobna stvar. To zahtijeva unutarnji život, koji će nam pomoći procijeniti u svim okolnostima što Bog traži od nas. Stoga ne želim davati fiksna pravila.” ^[6] Opasnost zapravo postoji od naivnog razmišljanja da možemo sastaviti popis pravila kako bismo bili sigurni da živimo određenu vrlinu. Ali ovaj pristup previđa nezamjenjivu ulogu razboritosti, bez koje druge vrline ne mogu postojati. Stoga „otkrivamo što je suvišno ne toliko po teorijskim pravilima koliko po onom unutarnjem glasu koji nam govori da nas vodi sebičnost ili nepotrebna ljubav prema udobnosti.” ^[7]

„Ono što je doista važno”, rekao je sveti Josemaría drugdje, „nije imate li

to ili vam nedostaje, već živite li u skladu s istinom koju nas je naučila naša kršćanska vjera, koja nam govori da su stvorena dobra samo sredstvo." ^[8] Na primjer, što se tiče dobrog odijevanja, dao je nekoliko savjeta koji se mogu primijeniti na druga područja svakodnevnog života: „Trebali biste se odijevati u skladu sa zahtjevima svog društvenog položaja, obiteljskog podrijetla, svog rada ... kao što to čine vaši kolege i rođaci, ali kako bi udovoljili Bogu: željni predstaviti istinsku i privlačnu sliku istinskog kršćanskog života.«^[9] Konačno, dao je prijedloge koje svatko može primijeniti na svoje okolnosti: ne stvarajte potrebe za sebe; napravite ono što vam je najmrže; slobodno radite bez nečega neko vrijeme; dajte najbolje drugima; prihvatite nelagode s radošću; ne žalite se ako vam nešto nedostaje ... i toliko drugih sitnica koje svatko može otkriti u svom molitvenom životu.

Voljeti svijet i solidarnost

Sveti Josemaría doživio je pravo materijalno siromaštvo u različitim razdobljima svog života. ^[10] Osim toga, pokušao je osobno živjeti neke običaje kako bi ojačao svoj duh siromaštva, iako ih nije smatrao primjenjivima na sve vjernike u Djelu. Štoviše, bio je svjestan da ga Bog poziva da širi duh svetosti usred svijeta, a ne izvan njega. Stoga, čak i kada bi drugi ljudi mogli biti pozvani na radikalno napuštanje materijalnih posjeda kao svjedočanstvo vrhovnog bogatstva koje se nalazi u Bogu, bio je uvjeren da bi specifična karakteristika običnih kršćana usred svijeta trebala biti davanje „eksplicitnog svjedočanstva ljubavi prema svijetu” i „solidarnosti sa svojim bližnjima”. ^[11]

U ljeto 1974. imao je druženje s bračnim parovima u Limi. Ovaj susret bio je iznenađenje, budući da

je osnivač Opusa Dei prethodnih dana bio bolestan. „Oče, želim da moja obitelj živi udobno", rekao je jedan od prisutnih, kao uvod u pitanje kako osobno živjeti siromaštvo u toj situaciji. „Jedno je živjeti s određenim materijalnim udobnostima, a drugo pokazati svoj luksuz", odgovorio je sveti Josemaría. „Štoviše, dužni ste svojim najmilijima pružiti ove udobnosti ... Ponašaj se kao dobar muž, kao dobar otac, i budi velikodušan sa svojom ženom i djecom. A onda, ne hvalite se svojim luksuzom; budite malo strogi prema sebi i pokušajte pomoći drugima." ^[12] Ovdje vidimo smjernice za siromaštvo u duhu usred svijeta, dok smo zahvalni na dobrima koja nam je Bog dao: velikodušnosti bez luksuza, zahtijevanje od sebe osobno življenje te vrline, pomaganje potrebitima.

Drugom prilikom, sveti Josemaría ispričao je primjer starije žene koju

je poznavao, koja je vrlo dobro živjela vrlinu siromaštva unatoč tome što je bila prilično dobrostojeća: „Ova dama o kojoj sam upravo govorio živjela je u vili predaka. Ali nije potrošila gotovo ništa na sebe. S druge strane, dobro je platila svoje sluge i ostatak novca dala potrebitima, dok se lišila gotovo svega." ^[13]

Vrlina siromaštva koja se živi usred svijeta podrazumijeva istinsku brigu za one kojima je to potrebno. „Molitva Bogu i solidarnost sa siromašnima i patnja su nerazdvojni", rekao je papa Franjo. „Da bismo izvršili čin štovanja prihvatljiv Gospodinu, moramo prepoznati da je svaka osoba, čak i najsiromašnija, stvorena na Božju sliku ... Susret sa siromašnima i potrebitima stalno nas izaziva i prisiljava na razmišljanje: Kako možemo pomoći eliminirati ili barem ublažiti njihovu marginalizaciju i

patnju? Kako im možemo pomoći u njihovom duhovnom siromaštvu?" ^[14]

Ova su pitanja posebno važna za kršćane koji žele dovesti Krista u profesionalna okruženja, gdje se toliko toga može učiniti kako bi se pomoglo drugima. Sveti Josemaría je inzistirao: „Imamo obvezu pokušati osigurati da svakim danom bude manje siromašnih ljudi na svijetu ... Bogatstvo dolazi s posla, djeco moja, iz specijalizacije, iz profesionalnog napredovanja, a Opus Dei se temelji na radu." ^[15]

* * *

„Stavite vrlo malo vrijednosti na ono što ste dali, budući da primete toliko", ^[16] kaže sveta Terezija iz Aville. Vrlina siromaštva omogućuje nam da budemo sretni u bilo kojim okolnostima – također kada nam nedostaje ono što je potrebno. Biti siromašan duhom znači da se ne pouzdamo u dobra koja možemo

kontrolirati, već u Boga i, po Njemu, u druge. „Biti slobodan voljeti: to je smisao našeg duha siromaštva, štednje i odvojenosti.”^[17] Ulaskom u tu slobodu, gdje smo zabrinuti samo za ono što je doista potrebno (usp. Lk 10:42), zadržavamo najbolji dio, dio koji nam se neće oduzeti.

^[1] Franjo, Audijencija, 19. prosinca 2018.

^[2] Sveti Josemaría, *Prijatelji Božji*, br. 118

^[3] Sveti Ivan Pavao II., Govor, 2. srpnja 1980.

^[4] Sveta Josemaría, *Razgovori*, br. 110

^[5] *Ibid.*

^[6] *Ibid.*

^[7] *Ibid.*, broj 111.

^[8] *Prijatelji Božji*, broj 118.

^[9] *Isto*, broj 122.

^[10] Neki konkretni primjeri uključuju očevo bankrotiranje kada je bio tinejdžer, teške godine španjolskog građanskog rata i materijalne teškoće kada je stigao u Rim.

^[11] *Razgovori*, broj 110.

^[12] Sveti Josemaría, bilješke s obiteljskog okupljanja, 25. srpnja 1974.

^[13] *Prijatelji Božji*, broj 123.

^[14] Franjo, Poruka, 15. studenoga 2020.

^[15] Sveti Josemaría, bilješke s obiteljskog okupljanja, 24. travnja 1967.

^[16] Sveta Terezija od Avile, *Put savršenstva*, 33, 2.

^[17] Monsinjur Fernando Ocáriz,
Pastoralno pismo, 14. veljače 2017.,
br.

Andrés Cárdenas M.

pdf | document generated
automatically from [https://
dev.opusdei.org/hr-hr/article/vrlo-
ljudski-vrlo-bozanski-xii-sto-je-stvarno-
vazno/](https://dev.opusdei.org/hr-hr/article/vrlo-ljudski-vrlo-bozanski-xii-sto-je-stvarno-vazno/) (7.08.2025.)